

## GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

## Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt negyedévre 1 frtEgyes számára 10 kr

Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ISSEKUTZ JÁNOS.

Kiadó: Papp György, Gyulafehérvár

Szerkesztőség és kiadó hivatal: Püsp. Lyc. nyomda

Gyulafehérvárt.

Hirdetések díjszabály szerint.

## Az Emke közgyűlése.

Tizenöt éve annak, hogy az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület a társadalom révén megalakult.

Alakulása alkalmával el volt vetve a nemzeti nagy eszme, visszahódítani mindazokat, kik elszakadtak, megtartani a nemzetnek azon helyeket, melyek magyarok által voltak lakva.

És hogy mennyiben felelt meg hivatásának az egyesület, évi jelentéseiből tűnik ki, gazdag tárházat tüntetve fel mindazoknak, melyeket részben az állam, részben a társadalomból kivont és saját kötelességeivé téve folytonosan teljesít.

Ma szépen felszerelt iskolái több ezer tankegyes gyermeknek oktatását végzik, — sőt egyes nagyevű alapítók alkalmat nyújtottak arra, hogy a földmivelés tanításával képzett gazdászokat bocsásson ki az életbe.

Rövid ideje, hogy megalakult és rövid idő alatt is tevékenyen munkálkodik.

Észrevehető a folytonos haladás. — s azt hisszük azon csekély, úgyszólván fillérekből alakult egyesület feladatának megfelelően, a társadalomnak a legnagyobb szolgálatot teszi.

Tizenötödik évi rendes közgyűlését ez év szeptember 17-én fogja városunkban megtartani, a város közönségének meghívása alapján.

Ezen határozat az Emke helyi fiókkörével közöltetvén, fiókkörünk az összes tagokhoz, fiókegyesületekhez stb. az alábbi meghívót bocsátotta ki

Sz. 32.

1899.

## MEGHÍVÓ.

## Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület igazgató választmánya

Gyulafehérvár szab. kir. város közönségének meghívására az egyesület

## XV. közgyűlését

folyó évi szeptember 17-én Gyulafehérvárt határozta megtartani.

Ez elhatározás alapján a közgyűlést rendező fiókkörünk t. Czimedet hazafias üdvözléssel hívja meg, azon reménynek adván kifejezést, hogy eljöveteleivel egyesületi működésünkben részt veendő és az egyesület munkásságát becses megjelenésével elősegíti.

Gyulafehérvárt, 1899. július hó 6-án.

## NOVÁK FERENCZ,

kir. tanácsos polgármester, mint a fiókkör elnöke.

## ÁVÉD JÁKÓ,

alelnök.

## Dr. ELEKES VIKTOR,

alelnök.

## Dr. MAYER ÖDÖN,

jogtanácsos.

## ISSEKUTZ JÁNOS,

titkár.

## Dr. GÁL BÉLA,

jegyző.

## Roska József

ellenőr.

## Csescskedy József

pénztárnok.

## Dr. MOHAY S.

## JÓNÁS GÉZÁ.

## DEUTSCH ADOLF.

## Dr. TÉRI ÖDÖN.

## POLONYI GYULA.

## WAGNER SÁNDOR.

## Dr. NÁTHÁN B.

## ERÖSS JÓZSEF.

## Dr. FEJÉR GERŐ.

## Dr. EMMÁNUEL GY.

## SÁRDY MIKLÓS.

## CSIKY MIKLÓS.

## Dr. DEUTSCH M.

## Dr. KÓRÓDY P.

## BARTHA GYÖZÖ.

## Dr. HARTENBAUM.

## FOGARASSY JÁNOS

## BAUMANN NÁND.

## Dr. UJFALUSSY J.

## KRZYŻEWSZKY G.

## BÁLINT FERENCZ.

## KÁDÁR MIKLÓS.

## FUCHS NÁNDOR

## PÉTER JÁNOS.

választmányi tagok.

## TÁRCZA

## A bűnös.

Vivere est militare.  
Seneca.

Nagyságos elnök úr! Tisztelt bíró urak!  
Egész világ megvet és rám újjal mutat;  
Rettenetes ocsmány nagy bűnnel vádolnak,  
Beesületemben nem ok nékül gázolnak.  
Csalónak tartanak s önök elitének,  
Nagyon igazuk van s a jogukkal élnek.  
A törvényszék előtt nem azért esengem,  
Hogy kiereszszenek a börtönből engem.  
Védemezni már nem akarom magamat,  
Nem azért emelem most fel a szavamat.  
Elmondani csakis annyit szándékozom:  
Hogy miért vagyok itt; sorsom mért átkozom?

... Hivatalnok voltam, szegény államszolga  
Kevés fizetése és ezernyi dolga  
Van az ilyenféle nyomorult embernek.  
Cifra nyomorúság! Koldulni nem mernek,  
De nem is képesek. Addig nem súlyednek,  
A kikötő helyzetben felednek  
Az állam urai. Számtalan van ilyen;  
Ilyen kis proletár voltam én is, igen.

Népes családom van; nyolc fiam, leányom  
A szegény gyermeket sohasem kívánjon;  
A szegény embernek nem való a gyerek —  
Meg kén' halni annak is, a ki nem beteg!  
... Évtizedek óta küzdtem, nyomorogtam,  
A gond elnyitásra számos tervbe fogtam  
És hosszú szenvedés, sok éhezés után

Fölneveltem őket, tisztas uton csupán.

— Őh mint fáj, hogy rájuk becsületes nevet,  
Hagynom illet téve, immáron nem lehet! —  
... Van két diák fiam; egy kiesit keresnek,  
Bár mostan még többet koplálnak, mint esznek;  
Gondoskodik tán a jó Isten felőlük —  
És ha jól tanulnak, doktor lesz belőlük.  
Én műveletlennek egyiket se hagytam,  
A leányokat is mind kitaníttattam.  
S a tönkrementéstől bárha sokszor féltünk,  
Ha nyomorogva is, de mégis megéltünk.

De — két éve ennek — a sorsunk változott,  
Szerencsét s egyuttal bűbánatot hozott:  
A legnagyobb lányom megkérte valaki,  
Egy munkás, derék, jószívű ember, aki  
Az én leányomat szerette valóban.  
Úgy élt a jegyespár, mint a hal a tóban.  
Lányom vőlegényét őszintén szerette,  
S az is mellette volt, mikor csak tehetné.  
Kedves és figyelmes gyöngéd volt iránta.  
Sokszor ajándékot hozott; és nem bánta  
A lányom, ha nem is volt az nagy ajándék,  
Ha egyszerű volt is, de nemes a szándék.  
Nem vett ajándékot, nem vett ékszereket,  
— Csak gazdagok szoktak venni ilyeneket. —  
Egy-egy kis virágot, egy-egy hasznos könyvet...

És egy a káommal mégis két nagy könyvet  
Látam leperegni a Gábor szeméből  
S alig tudott tovább menni a helyéből. —  
Mikor biatalból este hazatértem  
A kapun bemenet ily helyzetbe' értem.  
Lassan támo'ogva, épp' belém ütközött;  
... Tehát mégse boldog? ... Mélyen megdöbbsentem  
Észre se vett e gem ... én utána mentem —

És megszólítottam:

„fiam mi a bajod?  
Szivemből szeretlek, ezt tapasztalhatod.  
Mondd hát mi az, nagyon kérek erre téged  
Talán segítséget nyújthatok majd néked!”

Meghökken... majd megfogta a kezemet,  
S megszólalt: „Apósom, hallgass meg engemet!  
Bocsáss meg, hogy láttad könnyemet ontani.  
Jól van, hát el fogok most mindent mondani  
Ismersz jó apósom, tudod, hogy szerényen  
Sokszor napokon át csak száraz kenyéren  
Elve, összetettem egy kevés pénzecskéket,  
Hogy majd eltarthassam az új kis menyecskéket,  
S ha lehet, nyithassak egy kicsiny üzletet,  
Ami mellett töltünk majd boldog életet.  
Édes Esztikémmel mikor összejöttünk,  
Csöndben együtt ülve szépterveket szőttünk.  
... De kegyetlen sorsom másképp határozott,  
A helyzetem mostan im roszra változott. —  
Amint hazamentem, ma délbe' a posta  
Anyámtól hazulról azt a zord hírt hozta,  
Hogy elveszítette régi perecskéjét.  
Es elveszik tőle kicsi földecskejét.  
Ha segítség nem jön, majd mindent elveszít,  
A házacskája is rögtön kiteszik.  
Az édes anyám ó! — mást mit is tehettem:  
Összekuporgatott pénzem előszedtem,  
És elküldtem neki nébány sor irással,  
Élte végét hogy ne töltse koldulással. —  
A tönkre tevőt sujsa örök átok!  
... S aztán ide jöttem szomorún hozzátok,  
Megmondtam Esztinek: vőlegénye szegény.  
S jobb módra egyhamar nem is lesz már remény.  
Ő a kedves csak sirt; tehetett egyebet?  
S látva bánatom még vigasztalt engemet.

A tisztikar tagjai a közgyűlés által 6 évre választatnak, de jogában áll a közgyűlésnek egyes tisztviselőket szerződéses viszonyon állandósítani is. A tisztviselőknek a közgyűlés az igazgató-választmány előterjesztésére tiszteletdíjat, fizetést, javadalmazást és nyugdíjat állapíthat meg.

g) Tagok önálló indítványai, melyek az igazgató választmányhoz a közgyűlés előtt legalább 8 nappal írásban benyújtattak.

h) Az egyesületi alapszabályok, általános munkaterv, ügyrend és más szükséges szabályzatok és utasítások megállapítása, vagy módosítása fölött határozathozatal.

Egyes tagoknak a tárgysorozatban kitűzött önálló indítványait a közgyűlés újabb tárgyalás, esetleg érdemleges intézkedés végett az igazgató-választmányhoz utasíthatja.

Délután 2 órakor társas ebéd a sétatérén.

Ebéd után a város nevezetességeinek megtekintése.

A lövész-egylet által a lövöldében rendezendő néplünnepély megtekintése.

Mindeneműl kérdésre készséggel és késedelem nélkül felvilágosítást ad a fiókkör elnöksége, hogy a megkeresések és esetleges pénzüsszegek küldendők.

Ebédjegy 3 frt., mely összeg szeptember hó 7-ig a fiókkör elnökéhez küldendő be.

Felkérjük a t. Czimet arra, hogy a gyűlésen megjelenési szándékáról szeptember hó 7-ig elnökségünket értesíteni sziveskedjék a végből, hogy a kellő szállásról gondoskodhassunk. Azon vendégek, kik szállodákban óhajtanak elszállásolva lenni, abbéli óhajtasukat sziveskedjenek az elnökségnél jelezni.

Kedvezményes vasuti utazási jegy válthatására egy kocsiosztályal feljebb szóló igazolvánnyal szolgál a kolozsvári főtitkári hivatal.

#### **Az Eke által rendezendő kirándulások.**

I. Szeptember 18-án kirándulás a Detonátára. Indulás Gyulafehérvárról d. e. 4 óra 37 perczkor. Érkezés Zalatnára 7 óra 28 perczkor.

Fogadtatás Zalatna község előjáróságától.

Megtekintése a köcsiszolói iskolának, kohóknak stb.

Rövid reggeli után indulás d. e. 10 órakor kocsikon Bucsum-Cserbun és Izbitán át Bucsum-Sászaiig. Innen gyalog (2 kmtr.) a Detonáig. Délután 1/2 2 órakor ebéd az EKE detonátái menedékházában. Este visszatérés Abrudbányára és vacsora után itt meghálás.

Szeptember 19-én. Délelőtt 8 óráig a város futólagos megtekintése és 9 órakor tovább utazás a verespataki zúzó művekhez és aranybányákhoz. Estére Zalatnára visszatérés és itt meghálás.

Szeptember 20-án reggel 5 órakor vasuton visszatérés Kolozsvárra.

II. Szeptember 18-án. Kirándulás Algyógyra. Gyulafehérvárról indulás reggel 4 óra 11 perczkor. Érkezés Romoszra 4 óra 9 perczkor. Innen kocsikon Algyógyra.

Reggeli az EMKE alapította m. kir. állami Gróf Kun Kocsárd székelyföldműves iskolában. Azután az intézet megtekintése. Kun Kocsárd Gr. sírjának meg-

koszorúzása. Kirándulás a fürdőbe. Itt ebéd és délután 6 óra 28 perczkor visszatérés Kolozsvárra.

A kirándulási költségek személyenként Abrudbánya, Verespatak és a Detonátára 16 frt. A kirándulási költségek Algyógyra 5 frt.

A kik a kirándulásban résztvenni óhajtanak, kéretnek a kitüntetett összegnek felét az EKE titkári hivatalához Kolozsvárra beküldeni, mely összegbe az étkezési, kocsis és vasuti költségek be vannak számítva.

## A románok aktivitásában.

Ujabb hírek szerint a románok politikai vezetői komolyan gondolkoznak arról, vajjon nem volna-e helyesebb, ha aktivitásba lépnének, s a magyar országgyűlésen keresnék állítólagos sérelmeik orvoslását.

A magyarságnak igazságérzetét mi sem mutatja fényesebben annál, hogy nincs magyar politikus, ki ne venné e hirt örömet, a ki ne venné szívesebben, ha a románok illetékes helyen állnának elő panaszaikkal, mintha végig denuncziálják az egész civilizált világot, a nélkül, hogy a kölcsönös kellemetlenségeken kívül mást elérhettek volna, mert hogy néha-néha beugratnak egy-egy olasz vagy francia lapot a magyarok megvédésébe, azzal nagyon keveset lendítenek a románok sorsán.

A magyar országgyűlés eddig is nyitva állott a románok előtt, voltak kerületek, melyeknek választói közt ők voltak többségben, senki nem tiltotta el őket, hogy ne vegyék fel az alkotmányos küzdelmet, azért, ha nem vettek részt a törvényhozás munkájában, csak magukra vehetnek.

Az alkotmányos küzdelemnek azonban legelső feltétele, hogy a román uraknak el kell ismerniök a magyar alkotmányt és le kell mondanio holmi császár-peticiókról, memorandumokról és nemzetiségi külön aspirációkról. Mint a magyar politikai nemzetnek idegen nyelvet beszélő tagjait, testvéri szeretettel üdvözlí őket mindenki, de hogy a bizalmat megszerezzék, be kell bizonyítaniök, hogy ők boldogulásukat a magyar politikai nemzet keretén belül keresik. Ez a feltétele annak, hogy igazságos kívánságaikat teljesítsék.

Magyarországon nincsenek külön jogokkal, autonómiával stb. bíró nemzetiségek. A föderalizmust kizárja egész történeti fejlődésünk. Minálunk tehát a románoknak is le kell tenniök arról, hogy

egy nemzetiség külön képviselőiként jöjjenek a parlamentbe, ám jöjjenek mint a románok lakta kerületek képviselői, de ne mint a román nemzetiség megbízottai, mert a nemzetiségi külön szervezkedésnek jogosultságát Magyarország soha el nem ismerheti.

A mint a dogmatikában mondjuk: forma dat esse rei, úgy a politikában is ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy ne mint román nemzetiségnek, hanem mint a román kerületeknek képviselői keressék igazait, melyek elül a magyar törvényhozás elzárkozni nem fog.

Elhiszszük, hogy ennek keresztülvitele nehéz dolog lehet az agitátoroktól félrevezetett román kerületekben, de hát gondolkozzanak okosan. Látják, hogy az eddigi utor semmire nem mentek, kergessék azért pokolba a dákóromán agitátorokat és keressék fel bizalommal azokat a józan román politikusokat, a kiknek utolsó mohikánjai a Mocsonyiak és elvbarátaik. Velük és hozzájuk hasonló higgadt, a magyar haza iránt való hűségben megbízható politikusokkal örömet tárgyalnánk, s bizunk az igazság erejében, hogy meg is tudnánk érteni egymást . . . mert a jóakarásban magyar részről nincsen hiányosság.

## I R O D A L O M.

\* **Üti olvasmányul** alig ajánlhatni kenyelmesebb formájú, értékesebb és a mellett olcsóbb könyveket, mint a „Magyar Könyvtár“ sárgaborítéku füzetait, melyeket immár majdnem minden pályaudvaron is meg lehet kapni. A vállalat eddigi számai meghaladják a 120-at s közülük bőven válogathat mindenféle ízlésű olvasó. Kiváltképen gazdagon van képviselve benne az elbeszélő irodalom, még pedig úgy a magyar, mint a külföldi belletrisztika legjobb pevével. — A most megjelent júliusi füzetek ismét néhány igen értékes munkával gyarapítják ezt a kitünő vállalatot, mely immár teljesen meghódította a közönség legszélesebb rétegeit. A magyar irodalmat ezuttal Arany János és Cserei Mihály, a 17. század erdélyi történetirője képviselik. Aranytól Katalin, Keveháza és Szt. László füve van egybegyűjtve egy füzetben, mely elé Radnai Rezső irt tartalmas bevezetést; Cserei Mihály történetéből pedig Angyal Dávid válogatta össze a legértékesebb részüket, melyeket ellátott a szükséges magyarázatokkal és bevezetéssel is. A külföldi irodalmakat Ibsen egyik leghatalmasabb drámája, „A társadalom támaszai“ képviseli, Lázár Béla jeles fordításában, aztán Salvatore Farina egy bájos elbeszélése, „Erősebb a szerelemnél“, melyet a „Magyar Könyvtár“ egyik oszlopos munkatársa, Tóth Béla ültetett át a nála megszokott kifogástalan magyarsággal; végre egy füzet „Orosz Elbeszélők tára“, melyet Ambrozovics Dezső szépen fordított le az eredetiből s a mely méltóan csatlakozik a vállalat hasonneműi francia, olasz és spanyol novellagyűjteményeihez. Az újabb orosz elbeszélők közül Jezsov, Juzsin és Szalagub szerepelnek e füzetben, melynek ára, mint a Könyvtár minden számáé, 15 kr. Teljes jegyzéket szívesen küld a kiadóhivatal (Wodianer F. és fia, Budapest, VI., András-ut 21.).

\* **Ingyen kapja** meg mindenki a következő 3 frtos diszkötésű munkát. Benedek Elek: „Magyar Népköltés Gyöngyei“, mely az összes legszebb magyar nótákat tartalmazza, a ki 1900. január 1-ig 2 frttal előfizet a „Hasznos Tanácsadó“ képes családi labra, melynek előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt. Szerkesztőség és kiadóhivatal Erzsébet-körút 41. A „Hasznos Tanácsadó“-t betéti társaság adja ki és Gerő Attila szerkeszti. Eddig a következő írók irtak a „Hasznos Tanácsadó“-ba: Ágai Adolf, Benedek Elek, Feleki Sándor, Gyalui Tibor, Gárdonyi Géza, Hazai Hugó, Heltai Jenő, Jakab Ödön, Jézsenszky Danó, Jókay Mór, Muzslay János, Palágyi Lajos, Révész Béla, Szaboleska Mihály, Szentessy Gyula, Varsányi Gyula és Varságh János.

Azonkívül szebbnél-szebb képeket közül és több mint kétszáz hasznos, megfizethetetlen tanácsot nyújtott Egészség és Szépség Ápolása, Háztartás, Házi vegyszerek, Konyha, Ruházat és fehérnemű, Mezőgazdaság és Kertészet, stb. rovataiban.

Senki el ne mulassza az előfizetést erre az olcsó és megbecsülhetetlen képes családi lapra, mely potom 2 frttal egy évre kiszámíthatatlan hasznos hajt mindenkinek és oiy kellemesen szórakoztat, hogy mindenki hű marad hozzá. Az előfizetési pénzeket legcélszerűbb postautalványon így címezni: A „Hasznos Tanácsadó“ képes családi lap kiadóhivatalának, Budapest. Mutatványszám ingyen.

## Ujdonságok

Gyulafehérvár, 1899. július 13

— **Emlékbeszéd Erzsébet királyné ő Felségéről.** A városunkban f. évi szeptember 17-én tartandó Emke-közgyűlésen — mint lapunk más helyén közöljük — gróf Majláth G. Károly erdélyi püspök emlékbeszédet fog tartani Erzsébet királyné ő Felségéről.

— **Áthelyezés.** Veress Jenő kir. ítélő táblai bíró hasonmínőségben a kolozsvári kir. törvényszékhez helyezettett át.

Elszorult a szívem, én is csaknem sirtam  
És eljöttem tőle, tovább ki nem bírtam.“

Igy szólt hozzám Gábor súlyos bánatába' . .  
Mint amikor villám sújt gyorsan a fába :  
A rettentő rossz hír én reám úgy hatott,  
A sorsnak ostroma vadul arczalesapott.  
De elfojtám a bűt, vigasztalni kezdtem,  
Mit csak kitaláltam, mindent előszedtem ;  
Mondám : eloszlattunk minden aggodalmat ;  
Elhalasztjuk inkább majd a lakodalmat.  
Pár hó nem a világ s ha utána járunk,  
Elérjük majd lassan, ami után vágyunk,  
Sikerülnei fog majd, csak kissé keressünk,  
Hogy — esetleg kölcsön — egy kis pénzt szerezzünk.  
Tán ez se kell : addig összetakaritunk,  
Valamit s a múltira majd fátvölt boritunk,  
Az üzlet-vételre találhatunk módot . . .  
Gábor aztán lassan megvigasztalódott,  
S ígérve : megnyugszik a sors csapásában,  
Hazafelé indult a zord éjszakában . . .

De nékem a bánat lebulza fejemet,  
S tépte marcangolta aggódo szívemet ;  
Kicsiny lakásunkba a szörnyű gond leszállt  
Mely mint halálmadár, keblünkben úgy kiált ;  
Denevér-szárnyait fojunkra borítja,  
A szívünkbe szinte vértük is kiszívja.  
Álmatlan éjszakák, búval teljes napok  
Következtek reánk s hogy talán pénzt kapok, —  
Hiába fáradtam, — már nem is reméltem.  
Az esküvő napja közelgett és félttem,  
Hogy egész tünkre megy lányom boldogsága  
S elhervad éltének fiatal virága.

Nem nézhettem tovább e szörnyű helyzetet,  
S elhatároztam, hogy abból kimenetel  
Keresek valahol bármiféleképen.

Egy körülmény ekkor kapóra jött éppen :  
Ajánlatot tettek egy biztosításra ;  
Arra az esetre, hogyha meghalásra  
Kerül a sor nálam, szegény családomnak  
Egy nagy pénzüsszeget kifizetni fognak.  
Alig hogy ezt hallám, már rögtön egészen  
Egy mentőtervem volt az agyamban készen.  
Töprengtem sokáig : vajjon mit is tegyek ?  
Beesülettel szegény, pénzzel gonosz legyek ?  
S elvessem magamtól saját életemet,  
Hogy megmentsem lányom' a saját véremet ?  
De elhatároztam magamat végtére  
Egy kínos álmatlan éjnek reggelére . . .  
És a társaságnál aznap megjelentem,  
Bebiztosítottam életemet menten.  
És kiállították a kötvényt előttem.  
. . . Nem sokkal azután magam föbelőttem.

Mégis fölgyógyultam és ide kerültem,  
A bűn mocsarában, érzem elmerültem.  
Mért is nem baltam meg ?! Kegyért nem esengem.  
Büntessenek méltón szigorún meg engem.  
Elszenvedem, amit kimernek rám békén . .  
— — — — —  
Sok ideig tartó tanácskozás végén  
A törvényszék hozta ezt az ítéletet.  
Túry József bűne alól fölmentetett. —

Tauber Kornél.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

